

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi részére vonatkozó közlemények küldendők: fő-utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek, hirdetések, hirdetés-díjak és reclamatiók küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; **Pesten:** Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — **Hirdetési díjak:** Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kínestári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyiltér”ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással, vagy vidékre postán

egész évre . 6 frt —
fél „ . 3 frt —
negyed „ . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

A háboru nyomorával sújtott franciák részére újabb adakoztak: Scherz József főgyámnok Kigyósról 2 db. husz frankos francia aranyat, Scherz Józsefné 1 db husz frankos belga aranyat, Kopesák Péter ugyancsak Kigyósról 5 frtot, Dobay József 50 kr. —

Befolyt tehát szerkesztőségünknek e célra eddigelé összesen 269 frt 60 kr, 3 arany, egy talér és 60 frank aranyban.

A „Békés” szerkesztősége.

Gyula jan. 11. 1871.

A községek rendezésére vonatkozó törvényjavaslat tehát a bizottsági előmunkálatok retortáján átmenve, nemsokára parlamenti tárgyalás alá kerül. A nagy világ eseményei úgy látszik annyira lebilincselék figyelmünket, hogy úgy szólván leg-sarkalatosabb s államunk életébe mélyen vágó törvényjavaslat felett az időszaki sajtó alig váltott szót és alig cserélt eszmét, habár a törvényjavaslatot átlengő szellem főbb vonásokban már ismerve van.

Mint tudjuk, a községi ügy nevezett bizottságok vagyis a községi képviselők épen úgy, mint a megye-rendezési törvényben elfogadva lett, fele részben a község legtöbb adót fizető lakosaiból, fele részben pedig a község választott bizalmi férfaiából fognak állani. Nem akarva a törvény e részbeni intézkedéseinek elvi fejtegetésébe bocsátkozni, — mint a mely a megyerendezési törvényjavaslat tárgyalásakor úgy is minden oldalról megvitatva lett, s mely

eléggé heves parlamenti harcra szolgáltatott alkalmat, — csak annyit jegyzünk meg, hogy a törvényjavaslat ide vonatkozó cikkét a megye szervezési szentesített törvények szükséges logika consequentiájának kell tekintenünk; mintán nem lehet jónan fel se tennünk, hogy a községek más elvek alapján szerveztessenek, mint szerveztetnek a megyéket alkotó egyes községek kifolyása gyanánt tekinthető megyei bizottmányok. Logika consequentiája az továbbá, azon elfogadott alapelvnek, mely az egyéni képesség s az egyéni munkaerő mellett a vagyon is elismeri az állam háztartásában tényezőnek, s melynek számára az öt jogosan megillető befolyást biztosítani csak azok nem akarják, kik törekvéseik támpontját a társadalomban semmivel nem ellensúlyozott demagog mozgalmakban keresik. Hogy a törvény ily nemű intézkedésére mennyire szükség van nálunk ma, legjobban megítélheti az, ki a községek beléletébe bepillantani magának némi kis fáradságot vett, melynek elfogulatlan szemlélője kénytelen azon nem nagyon örvedetes ténytet constatálva látni, hogy vannak épen megyénkben községek, melyeknek képviselői között, dacára, hogy tekintélyes számú értelmiséggel rendelkeznek, csak elvétve találhatók vagyonosabb földmivelők, a szorosan ugynevezett értelmiség osztályából pedig csak a tömeg kolompósai gyanánt szereplő egyesek juthattak be, kizárásával azon, és pedig sokszor roszakaratu kizárásával azoknak, kiket úgy vagyoni állásuk, mint képzettségük foka a közsé-

gek életében jogosan szereplő tényezőkké minősített, s kiket a közügy fájdalmasan kénytelen jelenben nélkülözni. Reméljük, hogy e gazdálkodásnak a községi törvény elvégre véget vetend.

Fontos és örömmel üdvözölt tendenciája a törvényjavaslatnak a községi jegyzők állását biztosító célba vett intézkedése is. Ki ismeri azon fontos szerepet, azon sokoldalú munkakört, mely ez osztálynak a társadalomba jutott, rég óhajtották őket kiemelve látni azon praecarius helyzetből, melyben eddigelé községeik, vagy helyesebben a községben hangot adó matadórok irányában voltak, kiknek kegyét kelle folyton hajhászniok, sokszor talán az igazság és méltányosság, itt-ott a közügyek rovására, hogy állásukban magukat fentartassák, ennél fogva kenyérkeresetük biztosítva legyen. Ha egyszer élethossziglan történt választásuk törvénynyé emelve lesz, — ha egyszer nem lesznek kénytelenek sem egyesek, sem a tömeg kegyomosolyát hajhászni, — ha állásuk szilárdságában bízva véleményüket s meggyőződésüket nem lesznek kénytelenek áruba bocsátani a betevő falatért; ha nem lesznek kénytelenek uszni vakon az árammal, mely eddig legtöbb esetben őket sodorta; míg egy részről a községi jegyzői állomások több szak-képzettséggel bíró egyének között leendek a verseny tárgyai, addig más oldalt a községek egy független egyént fognak bennük birni, ki mérséklőleg hat ott, hol arra szükség leend; kinek munkaerjét s tett buzgalmát nem lankasztja meg a jövő

TÁRCA.**Pater Pock, meg a magyarok története.**

A napokban egy nagy, ivrét kötött, 360 lapra terjedő német könyvet kaptam, melynek épen csak címlapja hiányozván, egész föliratát nem tudom ugyan, de a censor jóváhagyó irata s magának a szerzőnek (Pock R. P.) elő szava félig meddig elő adják azt: „Historisch — Chronologisch — Geographische Tabellen“ stb. Előbeszédében pedig omliti a szerző, hogy először, 1734-ben adta ki s most változatlan nyomatta után (1736.) úgy látszik, könyvének jó kelete volt.

Megemlékezik ő itt helytel — közel rólunk, magyarokról is; s oly hangon ír felőlünk (kivált mig őseink ellenséges viszonyban éltek az ő őseivel, a németekkel,) mint a legtöbb német historia-scribler, minden érdemünket eltagadva, csupán a foltot hagyva rajtunk. Mily másképp beszél pl. egy Rotteck, különösen az újabb (XVIII. XIX-ik század) történelménel; meg egyebütt is.

Nem lesz tehát érdektelen, ha talán egyetmást e könyvből — reánk vonatkozólag — lefordítok; megsértve ne érezzük magunkat, inkább Virágh jut eszünkbe:

„A nap midőn fölkél s kőd ereszkedik sugári

ellen, fénysezkerén nevet; megszokott utját kijárja: a buta pára lehull s enyészik!”

Nevünkkel a 267-ik lapon találkozunk először. Látjuk:

„889. A hunnok, vagy magyarok, kiket Nagy Károly Pannoniából kikergetett, ezen időben, mint az Annal. Metens. ad An. 889. bizonyítják, ez országban újra látatták magukat. Valjon a hunnokokat és hungarusokat egy népnek kell-e tartani, azok tudósai közt egész máig nagy vita tárgya, melyre leginkább Luitprandus Ticinensis adott alkalmat, midőn így ír: a hunnok egy csordája jött keletről, mely a hungaroktól különbözött.“ De ebből magából mi sem következik, mert jöhettek Moldvából és Oláhországból, a mi előttünk szintén keletre látszik, s azért a magyaroktól nem különböztek.“

Elmondván, hogy Madarász Henrik a magyarokkal kötött 9 évi békét miként használta volt fel s hogy Magyarország ellen az osztrák ögrófságot szervezte, így: „most (932-ben) a hunokkal kötött béke végéhez közelgett s azért Henrik az erfurti országgyűlés belegegyeztetével hadseregét összeszedte és midőn a hunok az általa nekik eddig fizetett adót sürgették, azok megbecstelenítésére egy nagy koszos komondort küldött. Mire ezek 300,000 (!!!!!) emberrel Németországba rontván,

őket úgy fogadta, Merzeburgnál, hogy 40,000 a csatamezőn maradt, a többit részint elfogták, részint szétszörták másokat Németország más helyein agyonverték. „(277. l.) Ha a honi történeteket megolvassuk, kissé másképp találjuk összeállítva az események menetét, különösen a sereg számát illetőleg, milyent egyetlen korban sem tudott egyszerre sikra hozni nemzettünk.

Azonban menjünk tovább: még több élvezet várakozik reánk.

„Mindjárt (I. Otto) uralmának első évében a hunnok, kik nem feledehték a hadi adót, melyet nekik az ország Ludovicus Infans ideje óta fizetett, egy berohanást tettek Németországba egész Magdeburgig de nagy veszteséggel visszaverték őket, 937-ben.“ Ezt nevezi Horváth M. „bámulatos rablókaland“-nak. Szerző röviden kielégíti az olvasókat azzal, hogy a magyarokat jól megverték.

Ludolt és Konrád viszálykodván, az elégedetlenek behitták a magyarokat. „A behitt hunok nagy tömegben rontottak Bajorországra s Augsburgot ostromolták; kibékülvén a viszálykodott felek, mind ez ellenség ellen mentek sz. Ulrik augsburgi püspök maga körül lovagolt, a szentséget kezeiben tartva és föllekesíté a katonákat; ezek most orosz-lánilag harcolván, oly szerencsésen iverték a hun-

feletti aggály, mert nem lesz állása a proletariatus választási viszketegének s a minden községben, fájdalom találkozó aspirans kortések nyomorult labdája.

Lehet, hogy a községi törvényjavaslatnak fentjelzett törekvéseit bizonyos oldalon a parlamentben nem fogják elég democraticusoknak találni; lehet, hogy újból előveszik ostrom-lövegeiket azok, kik győzelmet csak úgy vélnek arathatni, ha viszonyaink rendetlensége minél több támpontot szolgáltat s minél tágabb tért hagy fenn számukra; lehet, hogy újból hallani fogjuk a retrogad s talán reactionarius irányzattal leendő vádolás idétlen hangjait; lehet, hogy a pártoknak épen úgy lesznek e kérdésnél is renegatjai, mint voltak a megye rendezési törvényjavaslatnál: de a mi fő, viszonyaink consolidatioja, — el fog éretni s az államgépezet szabályos, egyenletes menete végre valahára beálland, s az egyes tényezők jogköreinek szabatos körülírásával el lesz kerülve a gépezet kerekének folytonos nyikorgása, mely eddigelé a rendezett viszonyok után sóvárgónak fülét annyiszor és oly kinosan érinté. Lehet azonban, hogy az ellenfél bevonja zászlaját, hogy a talán úgy is előre látható vereség előérzetében csak a fegyver becsületének megmentése végett próbál egy szelid ostromot s a laister faire elvet alkalmazza. Mi részünkről óhajtjuk, hogy így történjék, óhajtjuk elkerülve látni azon szenvedélyes harcot, melynek parlamentünk már több ízben színhelye volt. Vederemo.

A háboru.

Páris bombázása, mint porosz sürgönyök jelentik szakadatlanul foly, s jobbára ellenállás nélkül, mi nem a bátorság hiánya vagy a napról-napra növekedő éhség következménye, hanem mert a löszerek is fogytán vannak. Páris parancsnoka kezdi népszerűségét veszteni még kormánytársainál is. Nem látnak benne annyi erélyt, mint a jelen körülmények megkívánának. A nép már kezdi követelni letételét és ezt Favre nem nagyon ellenzené mint látszik. — Az ily viszály azonban csak elősegíti a tragikus kimenetelt, mely porosz számítás szerint legfeljebb e hó második felében Páris kapitulatioja által be fog következni. A védelmi kormány azonban az eshetőségre is el levén készülve, Páris megadásában nem fogja a háboru bevégszét tekinteni, hanem ez esetre is szervezi a folyton szaporodó seregeket. Különben nem mulik el nap kisebb-nagyobb összeütközések nélkül.

nokat az országból, hogy arra még csak pillantani se mertek többé!"

A 289. lapon reánk vonatkozólag e kis pontot találjuk;

II. Henrik — — „növérenek Gizellának házassága által Istvánnak Magyarország megtérítésére alkalmat adván, a magyarok apostolának volna nevezhető!"

Az apostoli cím ellen aligha nem protestálna szent István király!

A nevezett dolgok synchronismusában néhány sort szentel Istvánnak 1003. Gyula vezér ellen vitt csatája s a pápa által neki küldött királyi jelvények leírására. (290. l.)

„1030-ban Conradus Istvánnal Magyarország királyával, háboruba bonyolódott, mert ez neje útján Bajorországra igényt tartott melyet pedig Konrád fiának, Henriknek adott. Csakhamar azonban béke lett, s Henrik megtartá Bajorországot.“ (292-ik lap.)

Horváth Mihály (Magyarország tört. I. köt. 141-ik i. azon okok, mintha a háboru Konrád és István közt a bajor örökösödés miatt tört volna ki, egyenesen elveti.

Igen érdekes pont, melyet 1042-ről ír a tudós (?) szerző:

Faidherbe f. hó 2-ik és 3-iki csatája Goeben tábornok ellen bár nem volt eldöntő, mindenesetre még is meg volt azon előnye, hogy a csapatok jövő győzelmekhez bizalmat meritenek belőle, és Bapaume néhány erődített helyét elfoglalták. Curton tábornok csapatait St. Cyr táján támadták meg, s Jobley osztálya már vissza is veretett, azonban a segélyére érkezett Curton az összes positiokat vissza foglalta, Jouffray tábornok közbelépése pedig a nap győzelmét teljesen a franciák részére dönté el. Bourboki tábornok a Dijonból kiűzött Werdert tovább üldöztén Nancy felé nyomul. Chanzy és Frigyes Károly elő csapatai közt 7-én kisebb összeütközés volt csekély eredménnyel. Garibaldi, ki a körülményekkel tökéletesen ismerős egy levelében így ír a helyzetről: Soha sem kívántam inkább, hogy 30 évvel fiatalabb legyek, mint épen most. Életem legjelentékenyebb háborujának tekintem a mostanit s elégtelen látom, hogy a köztársaság sorsa jobbra fordult. A végeredményben soha sem kételkedtem, s most kevésbé, mint valaha. A nép szelleme visszanyeré rugékonyságát s apraja, nagyja bámulatos lelkesedéssel ragad fegyvert. Kezem béna, egyébként egészségem jó s a lovat is megülöm.

A francia foglyok állapota irtóztató, a porosz embertelenség úgy látszik nem ismer határt. Az elkényszeredett foglyok közt a nagy hideg beálltával többféle betegség, különösen a typhus pusztít, az ily betegeket a lehető nagy számmal egy helyre hordják nedves szalmával behintett szobákba. A foglyok nagy része csaknem meztelen van már, 600 közül alig van 25-nek inge. Az újabb ütközések alkalmával elfogottak borzasztó kínokat állanak ki, ily kemény időben sokan utközben megfagyva hullanak el, mások fagyott tagrészekkel érkeznek a tetthelyre.

Külföld.

A román fejedelem kijelenté a porta előtt, hogy semmi esetre nincs szándékában magát a szerződészerü kötelmek alól kivonni.

Olasz lapok meghazudtolják azon hirt, mintha Lónyay missioja egy osztrák-olasz szövetség felletti alkudozás volna, hanem hogy küldetése tisztán pénzügyi természetű.

Favre Gyula fogadására Londonban a democrata párt tüntetésre készül. Némely hírek szerint azonban Favre nem hagyja el Párist.

Az új spanyol királyt Prim halála következtében Topete tengernagy fogadá. Az országban republikánus mozgalmak folynak.

„A németek mindeddig nem vetették meg lábukat Magyarországon s még kevesebb reményök lehetett, hogy ez ország valaha német hűbér legyen, noha annak eszközlését III. Henrik munkába vette. Stephanus Sanctus, Magyarország első keresztény királya, örökösök nélkül hunyt el s neje, Gizella rávette, hogy növérenek fiát, Petrust burgund (???) herceget ültette a magyar trónra. Minthogy azonban őt a magyarok nem kedvelték, csakhamar elűzték s az Attilából származott (!!!) Abát választák királlyá. Péter Henrikhez menekült, mint közel rokonához, hűbérül ígervén elfogadni tőle Magyarországot, ha visszasegíti. Henrik tekintélyes sereggel ment Magyarországra, már kezdetben megszalasztotta Abát, egy második hadjáratban őt magát is elejtette s Pétert ujjalag visszahelyezte, ki is a császárnak, mint hűbér urának, hűséget és engedelmséget fogadott, — nem kevésbé utóda, András is“!!!

No, persze, a fényes tettek elsorolása után kár is volt volna a császár csufosan visszavert hadának esetét megemlíteni!

Azonban mulassunk tovább.

„V. Henrik császár Magyar- és Lengyelországgal háboruba bonyolódott: mert ő Álmost pártolta kit testvére, Kálmán magyar király elűzött; III.

Legujabbak.

Bécs, jan. 9. A „Vaterland“ jelenti, hogy Beust nov. 27-én sürgönyt menesztett Florencebe, a melyben Olaszországnak éles szavakban szemére vetetik, hogy azon ígért biztosítékokat, a melyekkel Róma elfoglalását kísérte, nem váltotta be. E sürgönyről a szent szék is értesítettet.

Berlin, jan. 9. Versailles, jan. 9. A Chanzy ellen nyomuló hadoszlopok e hó 7-én heves csatározások közt Nogent-Rotrou, Sarge, Savigny és Lacherterig értek.

Bordeaux, jan. 9. A kormány egy rendelete a 71-ik korosztály haladéktalan behívását elrendeli. A behívás minden fiatal emberre terjed ki. Sorsolás nem történik.

Versailles, jan. 9. A párisi fortok lövetése tegnap erőlyesen folytatott. — Francia tudósítások szerint az északi sereg vesztesége e hó 2-án és 3-án mintegy 4000 emberre és a poroszoké közelítőleg 9000-re tehető; ennek ellenében az első hadsereg jelentései szerint veszteségeink e hó 2-án és 3-án 11 tiszt és 117 ember halott, 35 tiszt és 667 ember megsemmisült, 236 eltűnt.

Versailles, jan. 9. E hó 2-ka utáni éjjel Danjoutin Belforttól délre rohammal bevétetett; 18 tiszt és 700 meg nem sebesült fogoly ejtetett; a franciák vesztesége még azon föltül nagy. Részünkről 1 tiszt és 13 ember halott és 65 megsebesült.

Hazai közügyek.

Az igazságügyi minster az új polgári perrendtartás tárgyában szakbizottságot hívott egybe, mely üléseit a minster elnöklété alatt az akadémia épületében jan. 15-én fogja megkezdeni.

A honvédelap jelenleg már tekintélyes összeget képez. Önkénytes adakozásokból begyűlt mintegy 160,000 frt. Nehány alapítványt ez alapra a kormány is fog reclamálni, nevezetesen, mint a „Hon“ értesül az 1859-ben Oláhországban elkobzott magyar fegyverek ára is — néhány ezer darab arany, — s a pénzügyminster pedig sorsjegykölcsönt akar rendezni a honvédelap javára, s hogy fényesen fog eredményezni nagyon valószínű.

A hivatalos lap kijelenti, hogy Gorove minster lemondásáról szárnyaló hírek semmi alappal sem bírnak. — Kerkápoly pénzügyminster Bécsben egy újabban felveendő kölcsön megkötése iránt alkudozik. — A „Magyar állam“ mint tény emliti, hogy Samassa József országgyűlési képviselő szepesi püspökké van kinevezve.

Boleslaw lengyel herceggel pedig, mert ez Kálmánnak fogta pártját; azonkívül Németországtól mindketten elakartak szakadni; de nem sok becsületet vallott; még is a régi adót (!) melyet ez országok Németországnak fizettek (!!) újra helyreállította (!!!).“ (299. l.)

E pár szó a szerző történelmi hűségét a leggyönyörűbb színben tünteti előnk; azért, hogy az élénk kedves benyomást lelkünkben némi következő s tisztességes hangon felemlített tény meg ne zavarja, jelen közleményemet azon reményem kifejezése mellett zárom be, hogy páter Pockot, kit dacára, hogy munkáját 1734-ben adta ki, mindeddig nem igen koszoruzott meg a világ bábékoszorúval, nekem sikerült egész diszében előállítanom.

Mindent közöltem, mit amaz időpontig rólunk irt; s ennek bámulatra méltó hitelessége eléggé gyaníthatja velünk, mennyi igazság rejtőzhetik más nemzetekről irt soraiban is s mennyire kiérdemli censorainak (2 tisztelendő ur) dicséretét, midőn azok azt mondják, „testis temporum, lux veritatis, vita Memoriae, magistra vitae, nuncia vetustatis.“

Üdvözöljük a részrehajlatlan író!

Márki Sándor.

A népiskolai közoktatás állapotáról 1870-ben.

A közoktatásügyi miniszter törvény értelmében kötelezve levén a népnevelés állapotáról jelentést tenni, azt a következőkben terjeszti elő: tekintettel

1. népiskolai közoktatásunk tényleges állapotára 11,903 községből beérkezett adatok szerint — 83 községtől hiányzanak az adatok — tanköteles gyermek van (6—15 éves korig) 2,284,741, s így a tankötelezettek száma az összes lakosságnak 17.27 százalékát képezi. Azonban az említett tankötelesek közül összesen 1,152,115 gyermek, s így átlag a tanköteleseknek 48.15-ja jár tényleg iskolába, e szerint 1,132,636 gyermek marad iskolázatlanul. A 11,903 község közül 1,712-ben nincs semmi iskola. Az összes iskolák száma 13,798. Az egész országban van 17,792 tanító. Törvény értelmében egy tanító 80 gyermeknél többet nem taníthat, a létezőkön felül szükséges még 10,767 tanító csak a fent kimutatott tankötelesek oktatására. Az iskolába nem járó tankötelesek oktatására pedig a létezőkön felül még 13,683 tanító szükségeltetnék. Tanítóképzede van összesen 50, 36 felekezeti, 14 állami. A tanítók fizetése átlag Magyarországon 208 frt 87 kr. Erdélyben 120 frt 47 kr.

2) Népiskolai közoktatásunk legfőbb hiányai s haladásának legnagyobb akadályai: a) a létező iskoláknak a tankötelesekhez mérten elégtelen létszáma és a célszerű iskola-épületeknek nagy hiánya. Különösen Vas- és Bihar megye szenved e szükségben.

b) A képzett tanítók hiánya.

c) A népnevelésre fordított anyagi erő elégtelensége.

d) a sok helyt tapasztalható részvétlenség s közönyösség.

e) A vallásfelekezeti féltékenység által keltett izgatások.

f) A tanfelügyelők csekély száma.

Az Endrődön felállítandó vasárnapi ismétlő-iskola tervirata.

A megyénkbeli tanügyi mozgalmak egyik örvendesebb jeleként constatálhatjuk azon elismerésre méltó törekvést, mely szerint Endrődön egy vasárnapi ismétlő-iskola felállításán buzgólkodnak. Endrődi tudósítónk szíveségéből közöljük az erre vonatkozó tervirat főbb pontjait, azon hitben, hogy a tény megyénk többi községeinek is vonzó példát fog szolgálni.

Ime a tervezet főbb pontjai:

I. Minthogy a népiskolai közoktatás tárgyában hozott törvénycikkely 1-ső, 48-ik §. 2-ik pontja és az 50. §. szerint okvetlenül kötelezettek a községek közvetett és közvetlen előljárói a családapákat, gyámokat és iparos mestereket oda szorítani, miszerint 12—15 éves gyermekeiket, gyámoltjaikat és tanulóikat (inasokat) az ismétlő-iskolába járassák; ennél fogva

II. A XXXVIII-ik törvénycikk 52. szakaszának 2-ik bekezdése érvényesítettik mind télen, mind nyáron át vasárnaponkénti 3 óráig tartó előadással; több órai előadást a helyi és személyi viszonyok, anyagi s egyéb körülmények nem engedvén meg.

III. A népoktatási törvény 30. §-a lehetőség érvényesítettik; a 32. §. szintén kezdeményeztetik; a 31. §. a szükséghez képest alkalmaztatik.

IV. A XXXVIII. t. c. 55-ik §-hoz képest előadni fognak: a) Az írás és olvasás. b) A fejbéli és számjegyekkel való számolás gyakorlati számításokkal, a hazai mértékek és pénznemek smertetésével; c) a közéletben előforduló, gyakoribb írási fogalmazványok (az anyanyelv és mondattan lényegesebb részleteivel tartalmas-röviden) d) honisme és hazai történet némi általános földírat és történelemmel összekötve; e) termény- és természetrajz, valamint a természettan elemei különös tekintettel a vidékünkön életmódra, földművelésre és a hazai iparra; f) gyakorlati utmutatások a szőlőművelés és kertészet köréből; g) honpolgári-tan, vagyis a polgári főbb jogok és kötelessé-

gek tanulmányozása röviden és jól; végül — hogy ha úgy esik ki — testgyakorlat és éneklés elemei.

V. A békés-endrődi vasárnapi ismétlő-iskola létesítésének kezdeményezését a helybeli t. című 3. c. fogantatandja, hogy ők mint iparosok — kiktől sebesen haladó korunk, mint világlátott, sokat próbált és messzeföldet járt egyénektől többet méltányosan követel és joggal vár! — az iparos pályán kezdő ifjonek és ifjú nemzedéket lehetőségig a kor hasznos és üdvös műveltségi színvonalára emeljék a helyi kuszált viszonyok és körülményekhez képest — az által:

hogy minden céhbéli iparos mestert, kinek tanulója van, kötelezzen a törvény erejénél fogva arra, miszerint az illető az ő tanulóját annak kiszabott idejében pontosan és hű felügyelet mellett küldje az ismétlő iskolába; az ezzel ellenkezőkre a XXXVIII. t. cikkely 4-ik §-át alkalmazván szigorú részrehajlás nélkül; hogy ugyanazon t. cikkely 30 és 31-ik §-a három cél házipéztára által léptetettik életbe; — hogy a három céh népnevelési társulattá alakul a XXXVIII. t. cikkely IV-ik fejezetének 16-ik §. b) pontja és a 17. §. szerint; — hogy okvetlenül fogantatba veszi a 21. §. nyújtotta előnyöket; — hogy a három céhből ekként megalakult népnevelési társulat iskolaszék-féle bizottságot választ, melyre — az időszertint céhbiztos elnöke alatt — bizatni fognak a teendő. Ezen bizottság tekintélyének emelésére a népnevelési társulat tiszt. tagokat is választathat. Maga fölötti hatóságul a XXXVIII. t. cikkely VI. fejezet 80. §-hoz képest a tankerületi tek. iskolatanácsot és a tanfelügyelő kir. tanácsos ur ő nagyságát ismeri el.

VI. Az ismétlő iskolákban az előadásokat a helybeli néptanodai tanító urak szíveskedendnek megtartani, egyelőre minden díj nélkül.

VII. Ezen békés-endrődi népnevelési társulatba beállhatnak egyéb helybeli vagy vidéki egyének is; arányosan viselvén a terhet és nyervén meg az előnyöket.

VIII. Ezen tervirat tudomásvételül a XXXVIII. törvénycikkely b) pontja szerint a magas n. kir. kormány nagyméltóságú szakminisztériumának a kerületi tanfelügyelő és kir. tanácsos ur ő nagysága által bejelentvén, — az ismétlő-iskola az 1871-ki tavaszi időnyel kezdetét veendő.

Több iparos felhívására tervezi Balla Mátyás, okl. elemi néptanodai és rendkívüli gazd. tanfolyamot hallgatott tanító.

Levelezés.

Szarvas január. 5. 1871.

Az új-évhez kötözött sok szép remény közzül úgy látszik ez új-évvel — jelveiből ítélve — igen kevesnek teljesültét remélhetjük városunk érdekeit illetőleg. — Egyik életkérdésünk a törvényszék, ma már csak szelid álomképpé vált, melynek valótlanágát rejtjük ugyan; de mind a mellett szomorodva válunk meg tőle. Egy derék indítvány városunk egyik tevékeny férfiától Plavetz György bizottmányi tagtól meglehetősen felvillanyozza ugyan a bágyadtabb kedélyeket; de dacára annak, hogy a megyei bizottmányi gyűlés pártfogólagos föllépésének ígérését adá, — tekintve alapjában Hoffmann elfogadott tervezetét, mely a megyék területi épségének szemelött tartása mellett a központok számát szigorúan a népességhez arányítja, — reményünk szerintem csak is jámbor remény marad. Hát a rendezett tanács!

Meddig kell még tespednünk ebben a lajhárszerű semmit tevésben, — vagy mikorára rázzuk le nyakunkról azon számos „abderai” főt, melyeket a pipafüst már tökéletesen használhatanná tett a gondolkozásra.

Jelen voltunk a folyó év 1-én véghezment bíróválasztásnál. Maradtak leginkább azok a kik voltak, Arnóczky bírónak, — Klenk törvénybírónak, — s tesznek bizonyára ismét annyit a mennyit tettek, t. i. egy csomó malitiát, egyebet semmit.

Ismerjük őket! Klenk törvénybíró a választásnál is kimutatta foga fehérít, — midőn merő ér-

dek bosszúból egy a szavazó terembe kíváncsiságból betekintett intelligens és tevékeny férfit arcátlan módon — bujtogatással vádolva — megtámadott. Miért? — Mert ezen uri ember mi mindenkinek szabadságában áll, a „Polgári körben” az intelligencia jelöltje Janurik érdekében egy szervező conferenciát hívott össze.

S ő tán a kaptafa mellett csirizet gyártott a választási mozgalmak előtt?.. Bár úgy tett volna; de korántsem, sőt népszerűségét és megválasztását a legravaszabb módokon biztosítá. — Ezen férfi volt az ki a presbiteriális gyűlésen nem átalotta azon indítványt tenni miszerint e testületből — a szokás-jog ellenére — a tanítók rekesztessenek ki, — mert különben minduntalan érdekeikkel kell foglalkoznia. Ő volt az, ki a tanítók számát is sokallta, — mert tán szerinte a csizma öntést nélkül is elsajátíthatni. Szóval ezen férfinak minden tekintetéből minden szavából az intelligens elemek iránti engesztelhetetlen gyűlölete ri ki, — s mint ilyent csak is oly nép választhat előljárójának, mint a mienk, mely a szájkodás előtt mindig fejet hajtott, — s választásainál főképp a „bundát” tekinti. Inter vaccas, bos est abbas. — Úljön be hát ő is bíró urammal abba a szép tanácsterembe, s melengesse továbbá is meleg bundájával szeretett népe gyöngéit.

Mi pedig szomorúan beláthatjuk, hogy ellenükben jó ideig hiában küzdünk. Népünk hasonlít a tengerhez, mely óvja a keblében ki fejtett szörnyeket; de, ha egy felette élő nemes céljainak eszébe jut kivánja felhasználni, vajmi ritkán adja meg magát, — akaratán és ellenszenvén legtöbbször hajótörést szenvednek a legnemesebb célszavak is. Érti hatalmát, méltósága nincs, önérzete sincs; de ez öszlet, ez ezer száju, ezer karu polyp nagy hatalom — az erő hatalma — s legtöbbször maga a legnagyobb zsarnok.

Mig e nyers tömeggel az ész fölényét el nem ismertetjük, ne csudálkozzunk botorságain; de egyszerűs mind ne csak pusztá szánalmat, — hanem acél erélyt alkalmazzunk irányában. A szánalom nem téríti magába, az erély félelem teljes tiszteletre készíti, s e gyökérből nő ki a legszebb összhang, mely oly irigyletesen tapasztalható a végcéluk felé közelebb álló államok polgársága közt.

Adja isten, hogy az ősi előítéleteket mielőbb koptassa el az idő vasfoga, — s ama láthatatlan; de hatalmas védnöke az igaz és jótékonyan ható eszméknek, melyet korszellemnek nevezünk, — mi előbb hajtsa el magától a belé kapaszkodó káros elemeket — megalapítván epedve óhajtott országát.

Sipos Soma.

Ujdonságok.

— A gyulai nőegylet részére özvegy Baranovics Kálmánné többnemű főzelék féléket adakozott, a szegények közötti kiosztás végett.

— Farsangi készülődések. A helybeli torna-egylet bál-bizottsága, úgy halljuk, két táncvigalom tartását határozta el; egyike ezeknek álarcos lenne. — Az orosházi ifjuság pedig szintén két táncvigalmat rendez: egyikét január 28-án, másikát február 18-án, mindkettő a francia sebesültek javára.

+ A vasárnap megejtett bíróválasztásnál a közbizalom a volt bírakra esett. Ha már csakugyan a régi kerékvágásban kell maradnunk, talán így van jobban. Mi különben sok szerencsét kívánunk az újonnan megválasztottaknak, s egyszerűs mind eredményesebb tevékenységet is várunk, mint eddig történt.

+ A viz utóbbi napokban csaknem egy ölet apadt, s a kedvező fagyos idő mellett az apadás folytonos. Azonban kiszámíthatlan károkat okozott az egész vidéken, sok helyt a még vontatóban álló gabonát hordta el, a paradicsomi dohánytelepeket kenyeröket vesztették a dohány eláztával, s a vidékről folytonosan érkeznek a szomorú hírek, egy Szeghalomról érkezett levélből értesülünk az ottani állapotok nyomoráról. A Körös több helyen kitörvén az egész vidéket elárasztá s egész mért-

földekre terjedő területeket pusztított el, lerombolva épületeket s magával ragadva embereket és jószágokat, s folytonosan nővén az ár, f. h. 3-án a községbe is betört. Különben az apadással a bajnak még épen nincs vége, sőt nagyon lehet tartani, hogy a mostani ár csak előjele volt egy sokkal veszélyesebbnek. Azért e napok a munkálkodás napjai legyenek. Főispánunk ladikok s mentő csolnakokról gondoskodott már, s részéről minden lépés megvan téve a következő baj elhárítása s a jelen enyhítésére.

— **Emberölés.** E hó 10-én éjjel egy idevaló lakos észrevén, hogy padlásán valaki jár, egy nagy bottal fölfegyverkezve a padlásra mászik s midőn a tolvajt — ki épen a szalonna darabok szedegetésével foglalkozott — elérte, úgy ütötte

botjával föbe, hogy az rögtön szörnyet halt. A tettes önként jelenté magát a hatóságnál. Az agyonvert tolvajban Váradi Pál gonosztevőt ismerték fel, ki már sok évet töltött a börtönben és mult ősszel gyulai fogságából, a Katz Mihály váradi kereskedőn elkövetett merénylet tettesével, együtt szökött meg.

— **Tisztujtás.** A természettudományi társulat 1870. január 4-én tartott **tisztujtató közgyűlésén** a következő tisztikar választotta meg. Elnök: Sztoczek József, alelnökök: Than Károly és Szily Kálmán, első titkár: Lengyel Béla, másodtitkár: Petrovits Gyula, könyvtárnok: Somogyi Rudolf, pénztárnok: Egresy Rezső. — Választmá-

nyi tagok (betűrendben): Abt Antal, Balogh Kálmán, Dapsy László, Báró Eötvös Loránd, Frivaldszky János, Hantken Miksa, Hirschler Ignác, Jedlik Ányos, Jendrassik Jenő, Jurányi Lajos, Klein Gyula, Kondor Gusztáv, Korányi Frigyes, Krenner József, Kriesch János, Kruspér István, Margó Tivadar, Molnár János, Nendtvich Károly, Say Mór, Szabó József, Szontágh Miklós, Wartha Vincze és Xantus János. Miről az érdeklettek tisztelettel értesítettnek. A közgyűlés rendeletéből Pest, 1871 január 5-én Közli: Lengyel Béla, titkár.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

A legszebb s leghasznosabb karácsonyi és ujévi ajándék
egy jó családi varrógép.

98) Ez egyedül kapható 25 forinttól feljebb] 6—6

WEISS D.

!! az országban legnagyobb varrógép-raktárában !!

Pesten,
József téren
14. sz.
alatt.

Tisztelettel alóli ajánlja az ő valódi amerikai varrógépeit családok s iparüzők részére a legjutányosabb árak, előnyös fizetési feltételek és hat évi jótállás mellett. — Utasítással ingyen s tetszés szerint háznál, vagy házon kívül szolgál. Továbbá mindennemű rendszeres gépek tartalék-alkatrészeinek, mint szinte selyem, cérna és pamutnak dús raktárával is rendelkezik, s műtárában mindennemű gépigazítást elfogad.

Pontos és helyes szolgálatának biztosítása mellett tisztelettel marad.

WEISS D.

1) **Nyílt magyarázat!!** 4—4

valódi amerikai varrógépek

Wheler és Wilson és ifj Howe Illéstől Newyorkban csak egyedül nálam kaphatók.

Egyszermind megbízom KÁLMÁN ZSIGMOND urat B.-Gyulán megrendeléseket ezen valódi amerikai varrógépekről elfogadni, kinél is a szükséges oktatás díjmentesen és a varrógépek ugyanazon árban kaphatók mint nálam. Kötelességemnek tartom a t. közönséget figyelmessé tenni, miután néhány gyáros szemtelensége odáig terjed már, hogy még a bélyegek is utánoztatnak, — e szerint minden egyéb máshonnan eredő ajánlgatás az amerikai varrógépekről — **hazugság.**

További becses bizalmukat kikérve biztosítom a t. c. közönséget, hogy nem szűnendek meg pontosan és szigorú becsülettel szolgálatukra állani

OHM C. O.

Pest, József tér, 15. sz., újnégyszög, a valódi amerikai varrógépek főügynöksége Magyar- és Erdélyországra.

Man biete dem Glücke die Hand!

100) **250,000 M. Crt.**

im günstigen Falle als höchsten Gewinn bietet die **neuste grosse Geld-Verlosung**, welche von der hohen Regierung genehmigt und garantirt ist.

Die vortheilhafte Einrichtung des neuen Planes ist derart, dass in den folgenden 6 Verloosungen im Laufe von wenigen Monaten **215000 Gewinne** zur sicheren Entscheidung kommen, darunter befinden sich Haupttreffer von eventuell M. Crt. **250,000**, speciell aber **150,000, 100,000, 50,000, 40,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 8000, 6000, 5000, 3000**, 105 mal **2000**, 155 mal **1000**, 205 mal **500**, 10,800 mal **110** etc.

Die nächste zweite Gewinnziehung dieser grossen vom Staate garantirten Geld-Verloosung ist amtlich festgestellt und findet

schon am 18. und 19. Januar 1871 statt

und kostet hierzu

1 viertel Original-Rem.-Loos nur fl. 2.—
1 halbes " " " " " 3.50
1 ganzes " " " " " 7.—

gegen Einsendung des Betrages in österreichischen Banknoten.

Alle Aufträge werden sofort mit der grössten Sorgfalt ausgeführt und erhält Jedermann von uns die mit dem Staatswappen versehene Original-Loose selbst in Haenden.

Den Bestellungen werden die erforderlichen amtlichen Pläne gratis beigefügt und nach jeder Ziehung senden wir unsern Interessenten unaufgefordert amtliche Listen.

Die Auszahlung der Gewinne erfolgt stets prompte unter Staats-Garantie und kann durch directe Zusendungen oder auf Verlangen der Interessenten durch unsere Verbindungen an allen grösseren Plätzen Oesterreich's veranlasst werden.

Unser Debit ist stets vom Glücke begünstigt und hatten wir erst vor Kurzem wiederum unter vielen anderen bedeutenden Gewinnen 3 mal die ersten Haupttreffer in 3 Ziehungen laut officiellen Beweisen erlangt, und unseren Interessenten selbst ausbezahlt.

Voraussichtlich kann bei einem solchen auf der solidesten Basis gegründeten Unternehmen überall auf eine sehr rege Betheiligung mit Bestimmtheit gerechnet werden, man beliebe daher schon der nahen Ziehung halber alle Aufträge baldigst direct zu richten an

S. Steindecker & Comp.,

Bank- und Wechsel-Geschäft in Hamburg.

Ein- und Verkauf aller Arten Staatsobligationen, Eisenbahn-Actien und Anlehensloose.

P. S. Wir danken hiedurch für das uns seither geschenkte Vertrauen und indem wir bei Beginn der neuen Verloosung zur Betheiligung einladen, werden wir uns auch fernerhin bestreben, durch stets prompte und reelle Bedienung die volle Zufriedenheit unserer geehrten Interessenten zu erlangen, **D. O.**

KELLER és ZSITVAY

selyem és női divatkelme kereskedésükben

PESTEN, Szervitater 6-ik szám

3) **Tarlatan, Creplisse, Gazir és selyem báliruhák készítése** 1—6

a legújabb és kitünő izléssel összeállítva

gyorsan és lehető jutányos áron eszközöltetik.